

Центр соціальних досліджень “СОФІЯ”

*Тел. (044) 499-20-47,
Тел./факс (044) 499-20-46
e-mail: ustas@sofia.com.ua,
<http://www.sofia.com.ua>*

Результати дослідження будуть представлені на сайті
ЦСД „Софія” (<http://www.sofia.com.ua/page3.html>)

Результати соціологічного дослідження “Думка українських громадян про політику та політиків”

Центр соціальних досліджень “Софія” з 13 по 22 травня 2009 р. провів опитування дорослого населення України. Опитування проводилося у всіх областях, АР Крим, містах Київ і Севастополь (загалом у 130 населених пунктах). Всього було опитано 2013 респондентів віком від 18 років і старше. Вибірка опитування репрезентує доросле населення України за основними соціально-демографічними ознаками (стать, вік, тип населеного пункту та регіон проживання). Метод проведення опитування – індивідуальне інтерв'ю за місцем проживання респондента (на дому). Статистична похибка не перевищує 2,2%.

28 травня 2009 р.

Основні результати опитування *(повні формулювання питань та одномірні розподіли відповідей на питання див. у кінці прес-релізу)*

Оцінка економічної ситуації в країні

Економічна ситуація є джерелом масового невдоволення та соціального напруження в країні. Майже всі (94,2%) опитані характеризують економічну ситуацію як „погану” або „скоріше погану, ніж добру”. Причому однозначно „поганою” економічну ситуацію вважають 59,7% респондентів. „Доброю” або „скоріше доброю, ніж поганою” вважають економічну ситуацію лише 4,1% респондентів. (Не визначилися з відповіддю – 1,7%).

У масовій свідомості домінують песимістичні погляди щодо перспективи поліпшення ситуації. Практично половина (47,9%) опитаних вважає, що криза в Україні ще тільки набирає силу, що економічна ситуація надалі буде погіршуватися. Третина (36,2%) респондентів дотримується думки, що зараз - розпал (пік) кризи, але подальшого погіршення економічної ситуації вже не буде. І тільки 6,6% опитаних впевнені, що криза вже закінчується, а економічна ситуація поступово нормалізується. (Не визначилися з відповіддю – 9,3%).

Попри оптимістичні заяви влади, **мало хто сподівається на подолання економічної кризи найближчим часом.** Майже половина (45,9%) опитаних висловили думку, що поліпшення економічної ситуації відбудеться лише через кілька років. Чверть (24,0%) респондентів вважають, що кризу вдасться подолати в наступному році. І лише 13,6% опитаних висловили сподівання, що поліпшення відбудеться у поточному році. (Не визначилися з відповіддю – 16,5%).

Такі показники можна вважати критичними для суспільства. Невдоволення, що виникає на ґрунті економічних негараздів може стати каталізатором політизації суспільних настроїв та подальшого загострення політичної ситуації в країні.

Оцінка політичної ситуації

В суспільстві зберігається високий рівень соціального напруження. Половина (53,1%) опитаних оцінюють теперішню політичну ситуацію як „гостру, конфліктну” або як „вибухонебезпечну”. Значна частина (42,5%) респондентів характеризує ситуацію як „напружену”. І лише 1,4% опитаних вважають політичну ситуацію „спокійною, благополучною”. (Ще 3,0% не визначилися з відповіддю).

Теперішній напрямок розвитку подій викликає у громадян активну незгоду. Переважна більшість (83,5%) опитаних вважає: все, що відбувається сьогодні в Україні, йде у неправильному напрямі. Лише 7,8% опитаних схильні думати, що все йде у правильному напрямі. (Не визначилися з відповіддю – 8,7%).

Суспільство все сильніше відчуває потребу у змінах. Більшість (58,1%) опитаних дотримується думки, що українське суспільство зараз найбільше потребує кардинальних змін і, насамперед, - зміни політичного керівництва. Тих, хто вважає, що суспільство сьогодні потребує стабільності, - значно менше (34,9%). (Не визначилися з відповіддю – 7,0%).

У суспільстві склався потужний протестний потенціал. Більше третини (36,4%) опитаних вважають цілком імовірним проведення в їхньому населеному пункті масових акцій протесту (мітингів, демонстрацій) проти падіння рівня життя, на захист соціальних прав. Малоімовірними такі акції вважають 55,1% респондентів. (Не визначилися з відповіддю – 8,5%).

Готовність брати участь у протестних акціях з тою чи іншою впевненістю висловили 26,8% опитаних, а небажання – 65,9%. (Не визначилися з відповіддю – 7,3%).

Виходячи з цих показників, а також враховуючи невтішні економічні прогнози, після нетривалого періоду „затишшя” можна очікувати нової хвилі протестних акцій та страйків.

Оцінка діяльності влади

Президент України. Стабільно низькою залишається оцінка роботи В.Ющенко на посаді Президента України. На сьогодні діяльність В.Ющенко оцінюють „позитивно” або „скоріше позитивно” 7,8% опитаних, а „негативно” або „скоріше негативно” – 90,1%. (У лютому аналогічні показники становили відповідно 7,2 та 89,7%).

Верховна Рада. Роботу Верховної Ради України „позитивно” або „скоріше позитивно” оцінює лише 6,6% опитаних, а тою чи іншою мірою негативно – 89,2%.

Кабінет Міністрів. „Позитивно” або „скоріше позитивно” оцінюють діяльність уряду 12,2% респондентів, а тою чи іншою мірою негативно – 83,6%.

Переважно негативно сприймається діяльність Юлії Тимошенко на посаді **Прем'єр-міністра України**. Зараз діяльність Ю.Тимошенко „позитивно” або „скоріше позитивно” оцінюють 25,4% респондентів, а тою чи іншою мірою негативно – 70,8%.

Як нормалізувати політичну ситуацію?

У масовій свідомості існують різні точки зору на те, які зараз необхідні заходи для нормалізації політичної ситуації в країні. **Найчастіше висловлюється думка про необхідність проведення одночасно позачергових парламентських і президентських виборів** (вказали 30,1% опитаних). Крім того, частина респондентів вважає доречним проведення окремо або позачергових президентських, або позачергових парламентських виборів (вказали відповідно 10,5 та 4,4% респондентів). Відтак, на підтримку тих чи інших дострокових виборів виступає майже половина (45,0%) опитаних.

Менш популярною є ідея прийняття нової Конституції (вказали 14,0% респондентів).

Найменше прихильників – створення широкої парламентської коаліції за участю фракцій БЮТ і Партії регіонів. Такий шлях нормалізації політичної ситуації підтримують 9,2% респондентів.

Українські громадяни загалом скептично оцінюють доцільність співробітництва БЮТ та Партії регіонів. Більшість (56,1%) опитаних вважають, що співробітництво Блоку Юлії Тимошенко і Партії регіонів неможливе через розбіжності їхніх політичних позицій. Тільки 23,1% респондентів висловили думку, що БЮТ і Партія регіонів повинні працювати разом, щоби забезпечити єдність і стабільність у країні. (Не визначилися з відповіддю – 20,8%).

Громадська думка переважно критично сприймає заклики окремих політиків змінити Конституцію України задля зміцнення порядку в країні, запобігання політичних криз. **Половина (52,0%) опитаних вважає, що зміни в Конституції не поліпшать ситуацію.** Вважають за потрібне змінити Конституцію – третина (29,6%) респондентів. (Не визначилися з відповіддю – 18,4%).

В суспільстві немає одностайної думки стосовно доцільності впровадження в Україні **двопалатного парламенту**. Значна частина (39,4%) опитаних негативно сприймає таку ідею. Підтримують ідею двопалатного парламенту – 22,6% респондентів. Багато кому (20,1%) байдуже, який саме формат матиме український парламент. (Не визначилися з відповіддю – 17,9%).

Зате **безумовно негативно громадяни сприймають можливість обрання Президента у парламенті.** Переважна більшість (80,6%) опитаних „скоріше негативно” ставиться до того, щоби Президента України обирали депутати Верховної Ради. „Скоріше позитивно” – лише 6,1% респондентів. Висловили байдужість з цього питання – 8,0% опитаних; ще 5,3% респондентів не визначилися з відповіддю.

Ставлення до провідних політиків

На сьогодні до п'ятірки політиків, які користуються найбільшою довірою громадян, входять В.Янукович, В.Литвин, А.Яценюк, Ю.Тимошенко, В.Кличко. Лідером симпатій є В.Янукович: йому „повністю” або „в основному” довіряють 34,3% опитаних. Тою чи іншою мірою довіряють В.Литвину – 32,1% респондентів, А.Яценюку – 31,9%, Ю.Тимошенко – 29,3%, В.Кличку – 27,5%. Слід відзначити, що В.Янукович лідирує і за кількістю „стійких” симпатиків, які довіряють політику повністю (14,2% опитаних).

Лідерами антипатій є В.Ющенко, Л.Черновецький та Ю.Луценко. В.Ющенко „зовсім не довіряють” або „в основному не довіряють” – 87,4% опитаних, Л.Черновецькому – 86,4%, Ю.Луценку – 79,9%.

Електоральні орієнтації

Як відомо, 1 квітня 2009 р. Верховна Рада призначила чергові президентські вибори на 25 жовтня 2009 р. Президент В.Ющенко оскаржив цю дату в Конституційному суді. Разом з тим, майже половина (41,7%) опитаних вважає, що президентські вибори треба було проводити 25 жовтня. Тільки чверть (24,8%) респондентів висловилися за проведення виборів у січні 2010 р. Щоправда, 26,5% опитаних вказали, що їм байдуже, коли відбудуться вибори. (Іншу думку висловили 4,6% респондентів, ще 4,6% опитаних не визначилися з відповіддю).

Більшість (56,8%) опитаних тою чи іншою мірою позитивно сприймає ідею проведення одночасно позачергових парламентських і президентських виборів. „Однозначно негативно” або „скоріше негативно” ставляться до такої ідеї удвічі менше (27,7%) респондентів. (Не визначилися з відповіддю – 15,5%).

Якби найближчим часом відбувалися вибори до Верховної Ради, то найкращі шанси потрапити до парламенту мали б Партія регіонів, Блок Юлії Тимошенко, КПУ, Блок Литвина та Блок Арсенія Яценюка (умовна назва). Серед усіх опитаних за Партію регіонів готові проголосувати 24,1% респондентів, за Блок Юлії Тимошенко – 16,6%, за Блок Арсенія Яценюка – 12,8%, за КПУ – 4,8%, за Блок Литвина – 3,1%. Певні шанси також мають ВО „Свобода” (2,1%) та Народний союз „Наша Україна” (1,8%). Інші партії мають менше 1% прихильників (у кожному окремому випадку).

Якби найближчим часом відбулися президентські вибори, то за В.Януковича проголосували б 24,8% опитаних, за Ю.Тимошенко – 16,6%, за А.Яценюка – 14,7%, П.Симоненка – 3,7%, за В.Литвина – 3,5%, за В.Ющенко – 2,1%, за О.Тягнибока – 1,3%, за А.Гриценка – 1,1%, за С.Тигіпка – 1,0%. Інші політики мають менше 1% прихильників (у кожному окремому випадку).

Якби до другого туру президентських виборів вийшли Юлія Тимошенко та Віктор Янукович, то кращі шанси перемогти мав би В.Янукович. За нього готові проголосувати 35,0% опитаних, а за Ю.Тимошенко – 29,6%.

Як відомо, Віктор Ющенко заявив про свій намір брати участь у президентських виборах. Переважна більшість (69%) опитаних ставиться до цього рішення негативно. Лише 7,3% респондентів сприйняли заяву В.Ющенко позитивно. Значна частина (21,1%) опитаних вказали, що їм байдуже, чи братиме Ющенко участь у виборах. (Не визначилися з відповіддю – 2,6%).

Переважна більшість (79,7%) опитаних вважає, що у В.Ющенко практично немає шансів бути обраним на другий термін. Частина (14,6%) респондентів оцінює шанси Ющенко як „невеликі”. І лише 2,9% опитаних висловили думку, що у В.Ющенко є „певні” шанси бути обраним на другий термін. (Не визначилися з відповіддю – 2,8%).

Одномірні розподіли відповідей на питання, %

Як Ви оцінили б нинішню економічну ситуацію в Україні?

Добра	0,1
Скоріше добра, ніж погана	4,0
Скоріше погана, ніж добра	34,5
Погана	59,7
Важко відповісти	1,7

Яка Ваша думка про економічну кризу в Україні?

Криза вже закінчується, економічна ситуація поступово нормалізується	6,6
Зараз - розпал (пік) кризи, але подальшого погіршення економічної ситуації вже не буде	36,2
Криза ще тільки набирає силу, економічна ситуація надалі буде погіршуватися	47,9
Важко відповісти	9,3

Як Ви вважаєте, коли відбудеться поліпшення економічної ситуації в Україні?

У найближчі два-три місяці	1,7
Через півроку	4,7
Наприкінці нинішнього року	7,2
У наступному році	24,0
Через кілька років	45,9
Важко відповісти	16,5

Як Ви оцінили б нинішню політичну ситуацію в Україні?

Спокійна, благополучна	1,4
Напружена	42,5
Гостра, конфліктна	37,1
Вибухонебезпечна	16,0
Важко відповісти	3,0

Як Ви вважаєте, у цілому все, що відбувається сьогодні в Україні, йде в правильному чи неправильному напрямі?

У правильному напрямі	7,8
У неправильному напрямі	83,5
Важко відповісти	8,7

Як Ви вважаєте, чого зараз найбільше потребує українське суспільство?

Стабільності	34,9
Кардинальних змін і, насамперед, - зміни політичного керівництва	58,1
Важко відповісти	7,0

Як Ви вважаєте, наскільки зараз імовірно проведення у Вашому населеному пункті масових акцій протесту (мітингів, демонстрацій) проти падіння рівня життя, на захист соціальних прав?

Це малоімовірно	55,1
Цілком імовірно	36,4
Важко відповісти	8,5

Якщо такі акції протесту відбудуться, Ви особисто братимете в них участь?

Однозначно ні	30,3
Скоріше за все, ні	35,6
Скоріше за все, так	21,0
Однозначно так	5,8
Важко відповісти	7,3

Як Ви оцінюєте роботу...

	Позитивно	Скоріше позитивно	Скоріше негативно	Негативно	Важко відповісти
Верховної Ради України	0,8	5,8	25,9	63,3	4,2
Уряду (Кабінету Міністрів)	1,9	10,3	26,5	57,1	4,2
Віктора Ющенка на посаді Президента України	1,5	6,3	17,1	73,0	2,1
Юлії Тимошенко на посаді Прем'єр-міністра України	4,9	20,5	17,8	53,0	3,8

Які заходи, на Ваш погляд, зараз необхідні для нормалізації політичної ситуації в країні?

Проведення одночасно позачергових парламентських і президентських виборів	30,1
Прийняття нової Конституції	14,0
Проведення позачергових президентських виборів	10,5
Створення широкої парламентської коаліції за участю фракцій БЮТ і Партії регіонів	9,2
Проведення позачергових парламентських виборів	4,4
Інше	9,2
Нічого вживати не потрібно, ситуація нормально розвивається	6,1
Важко відповісти	16,5

Деякі говорять, що Блок Юлії Тимошенко і Партія регіонів повинні працювати разом, щоб забезпечити єдність і стабільність у країні. Інші говорять, що співробітництво цих політичних сил неможливе через розбіжності їхніх політичних позицій. Яка з цих двох думок Вам ближче?

Блок Юлії Тимошенко і Партія регіонів повинні працювати разом	23,1
Співробітництво Блоку Юлії Тимошенко і Партії регіонів неможливе	56,1
Важко відповісти	20,8

Припустимо, що за підсумками позачергових парламентських виборів ані Блоку Юлії Тимошенко, ані Партії регіонів не вдасться сформувати коаліцію за участю інших партій, забезпечивши при цьому велику перевагу голосів. У цьому випадку як Ви поставитеся до того, якщо коаліцію сформують БЮТ і Партія регіонів?

Позитивно	22,6
Негативно	39,7
Нейтрально / мені байдуже	24,1
Важко відповісти	13,6

Деякі політики вважають: щоби зміцнити порядок у країні, запобігти політичним кризам, потрібно змінити Конституцію. Інші вважають, що зміни в Конституції не поліпшать ситуацію. Яка точка зору Вам ближче?

Потрібно міняти Конституцію	29,6
Зміни в Конституції не поліпшать ситуацію	52,0
Важко відповісти	18,4

Як Ви ставитеся до можливості впровадження в Україні двопалатного парламенту - Палати громад, що складається з представників областей, обраних у мажоритарних округах та Палати партій, що складається з депутатів, обраних за партійними списками?

Скоріше позитивно	22,6
Скоріше негативно	39,4
Нейтрально / мені байдуже	20,1
Важко відповісти	17,9

Як Ви ставитесь до того, щоби Президента України обирали депутати Верховної Ради?

Скоріше позитивно	6,1
Скоріше негативно	80,6
Нейтрально / мені байдуже	8,0
Важко відповісти	5,3

Зараз я буду по черзі називати імена політичних діячів, а Ви кажіть, наскільки Ви довіряєте кожному з них? Якщо ім'я когось із політиків Вам не відоме, скажіть про це.

	Повністю довіряю	В основному у довіряю	В основному не довіряю	Зовсім не довіряю	Важко відповісти	Я не знаю цього політика
Віктор Балога , Глава Секретаріату Президента України <i>(на момент проведення опитування)</i>	0,8	3,9	18,8	50,5	7,0	19,0
Раїса Богатирьова , секретар РНБО України	2,7	17,0	21,8	38,5	10,6	9,4
Наталія Вітренко , лідер ПСПУ	4,2	13,0	18,9	54,4	6,9	2,6
Василь Волга , лідер Партії «Союз лівих сил»	0,8	5,1	10,7	27,6	6,7	49,1
Анатолій Гриценко , депутат ВР, колишній Міністр оборони України	2,8	14,9	21,0	28,3	11,2	21,8
В'ячеслав Кириленко , лідер Народного союзу «Наша Україна»	2,0	9,9	21,5	46,5	5,3	14,8
Віталій Кличко , лідер «Блоку Віталія Кличка» у Київграді	5,8	21,7	20,5	33,1	16,2	2,7
Юрій Костенко , лідер УНП	1,9	9,0	17,9	37,0	9,0	25,2
Леонід Кучма , колишній Президент України	2,8	12,7	20,7	56,6	6,8	0,4
Володимир Литвин , Голова Верховної Ради, лідер Народної партії	6,1	26,0	30,5	30,5	6,8	0,1
Юрій Луценко , Міністр внутрішніх справ України	1,9	11,6	18,3	61,6	6,1	0,5
Олександр Мороз , лідер СПУ	2,9	11,6	25,5	54,4	5,3	0,3
Петро Симоненко , лідер КПУ	6,0	14,0	19,4	54,3	5,8	0,5
Сергій Тигіпко , співголова Ради інвесторів при Кабінеті міністрів	2,3	8,8	16,5	33,2	14,8	24,4
Юлія Тимошенко , Прем'єр-міністр України, лідер партії «Батьківщина»	8,8	20,5	16,6	50,3	3,6	0,2
Олег Тягнибок , лідер ВО «Свобода»	2,3	6,5	12,2	41,4	7,9	29,7
Леонід Черновецький , міський голова м. Києва	0,9	4,1	10,5	75,9	6,4	2,2
Віктор Ющенко , Президент України	2,4	8,1	15,6	71,8	2,0	0,1
Віктор Янукович , лідер Партії регіонів	14,2	20,1	15,7	45,6	4,4	0,0
Арсеній Яценюк , депутат ВР, лідер «Фронту змін»	9,0	22,9	18,5	27,1	13,4	2,6

Як відомо, Верховна Рада України призначила чергові президентські вибори на 25 жовтня 2009 р. Президент В.Ющенко стверджує, що ця дата суперечить Конституції і вважає, що вибори мають відбутися в січні 2010 р. На Вашу думку, коли мають відбутися вибори?

25 жовтня 2009 р.	41,7
У січні 2010 р.	24,8
Інша дата	2,4
Мені байдуже, коли відбуватимуться вибори	26,5
Важко відповісти	4,6

Як Ви ставитеся до ідеї проведення одночасно позачергових парламентських і президентських виборів?

Однозначно позитивно	26,1
Скоріше позитивно	30,7
Скоріше негативно	17,4
Однозначно негативно	10,3
Важко відповісти	15,5

Якби найближчої неділі відбувалися президентські вибори або вибори до Верховної Ради України, чи брали б Ви участь у голосуванні?

Обов'язково (напевно) брав би участь у голосуванні	49,7
Скоріше брав би участь у голосуванні	29,5
Скоріше не брав би участі у голосуванні	6,0
Не брав би участі у голосуванні	10,7
Важко відповісти	4,1

Якби найближчої неділі відбувалися вибори до Верховної Ради України, а в бюлетень були включені зазначені партії та блоки, за яку партію або блок Ви проголосували б?

Партія регіонів (лідер - В.Янукович)	24,1
Блок Юлії Тимошенко (лідер - Ю.Тимошенко)	16,6
Блок Арсенія Яценюка (лідер - А.Яценюк)	12,8
Комуністична партія України (лідер - П.Симоненко)	4,8
Блок Володимира Литвина (лідер - В.Литвин)	3,1
Всеукраїнське об'єднання «Свобода» (лідер - О.Тягнибок)	2,1
Народний союз «Наша Україна» (лідери - В.Ющенко, В.Кириленко)	1,8
Блок Віталія Кличка (лідер - В.Кличко)	0,9
Прогресивна соціалістична партія України (лідер - Н.Вітренко)	0,8
Блок Анатолія Гриценка (лідер - А.Гриценко)	0,8
Соціалістична партія України (лідер - О.Мороз)	0,7
Трудова партія України (лідер - С.Тигіпка)	0,6
Блок Леоніда Черновецького (лідер - Л.Черновецький)	0,4
Народний Рух України (лідер Б.Тарасюк)	0,4
Партія «Єдиний Центр» (лідер - І.Кріль)	0,3
Українська народна партія (лідер - Ю.Костенко)	0,2
Всеукраїнська партія «Діти війни» (лідер - А.Пачевський)	0,2
«Народна самооборона» (лідер - Ю.Луценко)	0,0
Соціал-демократична партія України (об'єднана) (лідери - Ю.Загородний, В.Медведчук)	0,0
Інша партія	1,2
Не підтримав би жодну з партій (проголосував би проти всіх)	9,2
Важко відповісти	9,3
Не брав би участі у виборах	9,7

Якби найближчої неділі відбувалися президентські вибори, а в бюлетень були включені зазначені кандидати, за кого з них Ви проголосували б?

Віктор Янукович	24,8
Юлія Тимошенко	16,6
Арсеній Яценюк	14,7
Петро Симоненко	3,7
Володимир Литвин	3,5
Віктор Ющенко	2,1
Олег Тягнибок	1,3
Анатолій Гриценко	1,1
Сергій Тигіпко	1,0
Наталія Вітренко	0,9
Олександр Мороз	0,9
Леонід Черновецький	0,3
Юрій Костенко	0,1
Віктор Балога	0,0
Інший кандидат	2,9
Не підтримав би жодного з кандидатів (проголосував би проти всіх)	8,0
Важко відповісти	8,5
Не брав би участі у виборах	9,6

Якби до другого туру президентських виборів вийшли Юлія Тимошенко та Віктор Янукович, за кого з них Ви проголосували б?

За Юлію Тимошенко	29,6
За Віктора Януковича	35,0
Не підтримав би жодного з кандидатів (проголосував би проти всіх)	22,0
Важко відповісти	4,2
Не брав би участі у виборах	9,2

Як відомо, Віктор Ющенко заявив про свій намір брати участь у президентських виборах. Як Ви ставитеся до цього рішення?

Позитивно	7,3
Негативно	69,0
Нейтрально / мені байдуже	21,1
Важко відповісти	2,6

Як Ви вважаєте, які шанси у Президента В.Ющенка бути обраним на другий термін?

У В.Ющенка є певні шанси бути обраним на другий термін	2,9
У В.Ющенка невеликі шанси бути обраним на другий термін	14,6
У В.Ющенка практично немає шансів бути обраним на другий термін	79,7
Важко відповісти	2,8